

KERAMIEK MUSEUM PRINCESSEHOF

Désirée Koninkx, Karin Gaillard

Liefde & Hebzucht

Resultaten van het onderzoek naar Nederlandse keramiekverzamelaars

augustus 2007

Het onderzoek is opgezet om een indruk te krijgen wie om welke reden(en) in Nederland vandaag de dag keramiek verzamelt. Via Keramika, een aantal kunsttijdschriften en de website van het museum werden keramiekverzamelaars opgeroepen aan het onderzoek deel te nemen. Door middel van het invullen van een vragenlijst konden zij aangeven wanneer zij begonnen met het verzamelen keramiek, wat keramiek voor hen betekent en hoe zij in het dagelijks leven omgaan met de verzameling.

Van de duizenden aangeschrevenen hebben 374 mensen de lijst volledig beantwoord geretourneerd. De anonimiteit van de verzamelaar is gewaarborgd, tenzij deze zelf heeft aangegeven zich bekend te willen maken. Elke keramiekverzamelaar blijkt bewust en met zorg te werk te gaan, vanuit intuïtie of na grondige bestudering, grootschalig of klein.

Achtergrondkenmerken

De eerste vragen van de enquête hebben betrekking op het geboortjaar, het geslacht, en eventuele partner en kinderen van de respondent. Uit de antwoorden komt naar voren dat meer mannen dan vrouwen zich bezig houden met verzamelen van keramiek. Dit is in tegenstelling met de CBS-gegevens betreffende museumbezoek (laatste peiling 2002): procentueel gezien gaan vrouwen iets vaker dan mannen naar een museum.

	verzamelaar		landelijk
geslacht	aantal	%	%
man	260	70%	50%
vrouw	112	30%	50%
totaal	372	100%	100%

De grootste groep actieve verzamelaars is te vinden in de categorie tussen de 57 en 76 jaar oud. De nadruk ligt op de groep 55-65 jarigen. De jaargang 1910-1919 is ook zeer goed vertegenwoordigd, maar minder actief op het gebied van verwerving. Gezien de hoge leeftijd van deze respondenten, 87 tot 96 jaar, zal dat geen verbazing wekken.

geboortejaar	aantal	%	aantal	%
1910-1919	88	23%	41	11%
1920-1929	30	8%	11	3%
1930-1939	48	13%	9	2%
1940-1949	49	13%	31	8%
1950-1959	30	8%	12	3%
1960-1969	9	2%	6	2%
1970-1979	3	1%	1	0%
onbekend	3	1%	4	1%
totaal	260	69%	115	31%

Algemene vragen over het verzamelen

De eerste zes vragen van de lijst hebben betrekking op de verzamelachtergrond van de geënquêteerde:

- Op welke leeftijd begon u met het verzamelen van keramiek
- Verzamelde u als kind al
- Wat verzamelde u als kind
- Was er van huis uit een culturele stimulans
- Waar had de culturele belangstelling in het gezin van herkomst betrekking op
- Waren er verzamelaars in de nabije familie

Uit de ingevulde vragenlijsten komt naar voren, dat de meeste mensen tussen hun 20ste en 40ste begonnen met het verzamelen van keramiek. Er is een lichte nadruk op de periode tussen 20 en 30 jaar.

leeftijd start verzameling	%
0 tot 20 jaar	17%
20 tot 30	27%
30 tot 40	25%
40 tot 50	19%
50 tot 60	9%
ouder dan 60	3%
totaal	100%

Het overgrote deel van de respondenten, ruim 80%, was als kind al actief verzamelaar. Met stip op één staan de postzegels, op gepaste afstand gevolgd door sigarenbandjes en plaatjes.

verzamelaar als kind	%
ja	81%
nee	19%
totaal	100%

verzameling als kind II	mannen		vrouwen		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
meerdere antwoorden mogelijk						
postzegels	136	34%	36	21%	172	30%
munten	29	7%	4	2%	33	6%
stenen/schelpen/fossielen	28	7%	21	12%	49	9%
bodemvondsten	10	3%	1	1%	11	2%
luciferdoosjes/plaatjes	22	6%	7	4%	29	5%
suikerzakjes	16	4%	14	8%	30	5%
sinaasappelwikkels	4	1%	3	2%	7	1%
sigarenbandjes	49	12%	23	13%	72	13%
speldjes/sleutelhangers	19	5%	7	4%	26	5%
speelgoed	8	2%	5	3%	13	2%
filmsterfoto's/ansichten	11	3%	15	9%	26	5%
boeken/strips	14	4%	8	5%	22	4%
horloges/brillen/portemonnees	2	1%	2	1%	4	1%
glas/stras/klein zilver	3	1%	2	1%	5	1%
plaatjes algemeen	32	8%	16	9%	48	8%
planten/dieren	6	2%	5	3%	11	2%
keramiek/tegels/pijpenkoppen	11	3%	6	3%	17	3%
totaal	400	100%	175	100%	575	100%

De vraag of er van huis uit op de een of andere manier een culturele stimulans werd ervaren is door bijna driekwart van de respondenten positief beantwoord. Het aandachtsterrein concentreert zich vooral op de beeldende kunsten en de muziek. Deze worden op de voet gevolgd door kunstnijverheid en vormgeving. Aandacht voor literatuur sluit de reeks af.

cultuurstimulans van huis uit	%
ja	42%
nee	26%
enigszins	32%
totaal	100%

culturele belangstelling thuis	meerdere antwoorden mogelijk
beeldende kunst	33%
muziek	35%
literatuur	26%
kunstnijverheid en vormgeving	27%
theater	12%
divers	26%

Slechts een kwart van de respondenten meldt te weten dat er in de nabije familie verzamelaars waren of zijn.

kunstverzamelaars in nabije familie	%
ja	25%
nee	66%
onbekend	9%
totaal	100%

Het verzamelen van keramiek

We waren benieuwd naar het hoe en waarom van de eerste én volgende verwerving van keramiek. Om dat te weten te komen, hebben we de volgende vragen gesteld:

- Hoe bent u met het verzamelen van keramiek begonnen
- Waar deed u uw eerste keramiekaankoop
- Weet u nog wát deze eerste aankoop was
- Waarom kocht u specifiek dít object
- Hebt u dit object nog in uw bezit
- Kunt u aangeven waarom u keramiek verzamelt
- Welk verzamelgebied binnen de keramiek heeft uw interesse
- Verzamelt u, behalve keramiek, nog iets anders
- Wat verzamelt u, behalve keramiek
- Wat is uw belangrijkste drijfveer voor het verzamelen
- Waar verwerft u nieuwe objecten
- Op wat voor manier bent u met verzamelen begonnen
- Waarom bent u doorgedaan met het verzamelen van keramiek

Van de keramiekverzamelaars blijkt meer dan de helft zijn of haar collectie te zijn begonnen met een bewuste eerste aankoop. Een kwart van de respondenten had al een of meerdere objecten cadeau gekregen of uit een erfenis in bezit gekregen. Deze voorwerpen vormden vervolgens de basis voor het opzetten van een eigen verzameling.

start keramiek verzameling	%
bezit/erfenis	37%
aankoop	61%
anders	2%
totaal	100%

De eerste keramiekaankoop vond meestal bij een antiquair of in een galerie plaats. Bijna alle verzamelaars weten nog precies te vertellen welk voorwerp dit was! De reden waarom juist dit stuk was uitverkoren is bijna evenredig verdeeld over het trio: schoonheid – liefde – hebzucht. De meeste mensen koesteren dit object en hebben het dan ook nu nog in hun bezit.

eerste keramiek aankoop	%
galerie	17%
beurs	9%
antiquair	18%
veiling	13%
kunstenaar	7%
verkoop tentoonstelling	5%
rommelmarkt	13%
kunsthandel	4%
particulier	5%
uitdragerij	2%
keramiekmarkt	4%
anders	3%
totaal	100%

herinnering 1ste aankoop	%
ja	94%
nee	6%
totaal	100%

bezit 1ste aankoop	%
ja	88%
nee	12%
totaal	100%

Waarom iemand nu juist keramiek verzamelt blijkt in een enquête als deze maar moeilijk te achterhalen. De meesten geven aan te zijn geboeid door de schoonheid van het voorwerp. Anderen zijn geïnteresseerd in het materiaal of de verwerking ervan. In vervolgesprekken zal dieper kunnen worden ingegaan op deze vraag.

Welk verzamelgebied binnen de keramiek krijgt de meeste aandacht van de verzamelaar? "Keramiek in het algemeen" zegt ruim 20% van de beantwoorders te verzamelen. Een even groot deel van de respondenten heeft Aziatische keramiek (deelgebieden Azië, China, Japan, Midden-Oosten/Klein-Azië) als hoofdverzamelgebied. Maar verreweg de meeste mensen zeggen zich toe te leggen op het vergaren van objecten uit de 20ste eeuw.

verzamelgebied	meerdere antwoorden mogelijk
keramiek (algemeen)	22%
aardewerk	4%
porselein	4%
majolica	3%
faïence	1%
tegels/potten	15%
volksaardewerk	1%
steengoed	1%
Azië	2%
China	15%
Japan	4%
Midden-Oosten/Klein-Azië	2%
islam	1%
Amerika	1%
Afrika	2%
Europa	11%
Nederland(en)	44%
oudheid	1%
middeleeuwen	2%
1600 - 1800	7%
1800 - 1900	4%
1880 - 1940	16%
modern va 1900	27%
1950 - 1980	6%
1980 - heden	4%

Het grootste deel van de inzenders blijkt niet alléén keramiek te verzamelen. Vooral schilder- en prentkunst, grafiek en fotografie mogen zich verheugen in een grote belangstelling: 25% van de meerverzamelaars zijn beeldende kunstkopers. Ruim een vijfde verzamelt behalve keramiek ook glas. Van de respondenten blijkt 10% trouw gebleven aan een jeugdinteresse, de filatelie. Aardewerk of porselein ánders dan het door hen aangegeven hoofdverzamelgebied heeft de aandacht van 5% van de verzamelaars. Een zelfde aantal blijkt naast keramische objecten tevens aziatica te kopen.

verzameling anders dan keramiek	%
ja	84%
nee	16%
totaal	100%

neven verzameling	meerdere antwoorden mogelijk
stenen	2%
schilderkunst	25%
postzegels	10%
glas	21%
andere keramiek	5%
zilver	6%
brons/tin/koper	6%
klokken	2%
meubels	9%
textiel	3%
horloges/sieraden	2%
Japan	5%
atlassen	1%
tribal art	3%
boeken	12%
kitsch	1%
beslag	1%
muziek	2%
divers	17%
nee	1%
jaren 50/60	1%
antiek	2%
hedendaags	1%
ijzer	1%
hout	1%
papier/behang	1%
aziatica	1%

Als belangrijkste persoonlijke drijfveer bij het verzamelen wordt door 75% respondenten “de liefde voor de keramiek” bij uitstek genoemd. Iets minder dan de helft van de verzamelaars heeft speciale interesse in of belangstelling voor een bepaalde kunstenaar, fabriek of kunststroming. Bijna 40% van de mensen geeft aan te hopen “ontdekkingen te doen” tijdens de jacht naar nieuwe objecten. Een derde is van mening zich door het verzamelen van keramiek in te zetten voor het behoud van het culturele erfgoed. Slechts één procent meent dat het verzamelen van keramiek een goede belegging vormt.

drijfveren bij het verzamelen I	meerdere antwoorden mogelijk
liefde voor keramiek	75%
interesse/belangstelling bepaalde kunstenaar/fabriek/stroming	48%
ontdekken	39%
aankleding huis	26%
behoud cultureel erfgoed	30%
beleggen	1%
anders	14%

Om nieuwe objecten te verkrijgen zijn keramiekverzamelaars bereid meer dan één bron aan te boren. Zowel de veiling of openbare verkoop als de antiquair wordt door meer dan de helft van de respondenten genoemd als geliefde plek om voorwerpen te verwerven. Ook de vlooiemarkt wordt door vele mensen bezocht. Degenen die hedendaagse keramiek verzamelen kopen bijna een derde van de objecten direct van de kunstenaar en/of zijn familie. Iets minder brengt een bezoek aan ruil-, antiek- of verzamelbeurzen. Slechts 2% koopt nieuwe objecten bij een kunstuitleencentrum.

jachtterrein verzamelaar	meerdere antwoorden mogelijk
veiling	57%
kunstenaar	29%
antiquair	53%
beurs	21%
kunstuitleen	2%
vlooiemarkt	39%
internet	13%
anders	20%

Bij herhaalde navraag blijkt dat meer dan de helft van de respondenten ineens, als in een verliefde bui, is begonnen met verzamelen. Zin in een nieuwe hobby deed een klein aantal mensen de keramiek ontdekken. Ruim een tiende geeft aan bewust op zoek te zijn geweest naar een keramisch object – daarna er volgden er als vanzelf meer. Meer dan een derde van de verzamelaars kwam per toeval in aanraking met keramiek: een erfenis, een vakantieaankoop, een verzamelende vriend of kennis prikkelde de nieuwsgierigheid en bleek het begin van een levenslange passie.

reden begin verzameling	meerdere antwoorden mogelijk
verliefd	53%
bewust	12%
nieuwe hobby	6%
per toeval	37%

Er worden meerdere redenen aangegeven waarom men vervolgens is doorgegaan met het verzamelen van keramiek. Iets meer dan de helft van de respondenten noemt interesse in en belangstelling voor het materiaal als een goede stimulans om te blijven vergaren. Tegelijkertijd worden net niet evenveel mensen geleid door liefdevolle fascinatie enerzijds én passionele begeerte en verslavende hebzucht anderzijds op hun zoektocht naar nieuwe voorwerpen.

reden voortzetten verzamelen	meerdere antwoorden mogelijk
liefde	56%
interesse	62%
zoektocht	16%
hebzucht	10%
verslaving	17%
hobby	8%
sociaal contact	4%
beroepsmatig	7%
virus	3%
volledigheid	4%
gestopt	3%

Stellingen die betrekking hebben op 'de verzamelaar'

- Een echte verzamelaar verkoopt/ruilt af en toe een object/objecten waar hij/zij op uitgekeken is
- U, als verzamelaar, kan een object/objecten verkopen/ruilen
- Een verzameling kan als levensverzekering dienen, die in tijden van nood te gelde gemaakt kan worden
- U verzamelt met een verlanglijstje in gedachten óf wat per toeval op uw weg komt
- U verzamelt: van alles, naar eigen smaak en oordeel; objecten van één bepaalde kunstenaar/fabriek/periode/stroming/streek/land; selectief, met kennis en inzicht
- Een verzamelaar wil een bepaald object voornamelijk verwerven, omdat
- Hoe belangrijk is voor de wijze waarop u verzamelt de beschikbare ruimte, geld en de kwetsbaarheid van het voorwerp

Exact de helft van de respondenten is van mening dat een echte verzamelaar af en toe een object/objecten verkoopt of ruilt waar hij/zij op uitgekeken is – maar de andere helft lijkt hier mordicus tegen.

verkoop/ruil	%
ja	50%
nee	50%
totaal	100%

Er zijn meerdere redenen waarom iemand geneigd is objecten te verkopen of ruilen. Deze kunnen zeer uiteenlopen. Het meest doorslaggevend argument is wel het feit, dat men een kwalitatief beter object kan verwerven. Een derde van de respondenten is echter van mening, dat een échte verzamelaar nooit een stuk zal afstoten. Smaakontwikkeling, ruimtegebrek en/of schonen/herschikken van de collectie wordt door ongeveer een kwart van de verzamelaars aangegeven als reden voor ruil of verkoop. Ruim een tiende is (tevens) van mening, dat oude objecten plaats mogen maken voor nieuwe wanneer men er op uitgekeken is, of wanneer men op die manier in staat is een nieuw en/of duurder voorwerp te kopen.

reden verkoop/ruil	meerdere antwoorden mogelijk
andere smaak	21%
uitgekeken	16%
ruimtegebrek	20%
herschikken	25%
betere kwaliteit	42%
nieuw; duurder	10%
nooit afstoten	33%
anders	1%

In tijden van nood kan volgens een kleine groep van de respondenten een verzameling als levensverzekering te gelde worden gemaakt, maar de meerderheid van de keramiekbezitters geeft aan dit (liever) niet te doen.

verzameling als levensverzekering	%
ja	29%
nee	71%
totaal	100%

Verzamelen als activiteit blijkt zowel met als zonder verlanglijstje te gebeuren: meestal is er een gewenst object op de achtergrond aanwezig, maar veel vaker "pakt" men wat er toevallig op zijn of haar weg komt.

verzamelmethode I	%
verlanglijst	25%
toeval	75%
totaal	100%

Toch beweert meer dan de helft van de mensen dat zij bij het verzamelen selectief, met kennis en inzicht te werk gaan. Een derde zegt van alles wat, naar eigen smaak en oordeel te verwerven. Anderen lijken zich heel bewust te richten op één bepaalde kunstenaar, werkplaats, fabriek, periode, stroming, streek of land.

verzamelmethode II	meerdere antwoorden mogelijk
van alles, naar eigen smaak en oordeel	34%
objecten van één kunstenaar	3%
objecten van één werkplaats/fabriek	9%
objecten van één periode	7%
objecten van één stroming	3%
objecten van één streek	2%
objecten van één land	8%
anders	2%
selectief, met kennis en inzicht	57%

Natuurlijk wil een echte verzamelaar graag nieuwe voorwerpen verwerven – maar waarom? Ook nu worden weer meerdere argumenten aangevoerd en komt de strijd tussen liefde enerzijds en hebzucht anderzijds goed naar voren. Bijna de helft van de mensen wil iets nieuws koesteren omdat het zo mooi is, terwijl de andere 33% het (ook) wil hebben juist omdat het in hun ogen een begerenswaardig object is. Twee tiende vindt het criterium 'aardig' goed genoeg om tot koop over te gaan. Tegelijkertijd geeft bijna de helft van de respondenten aan, dat het nieuwe voorwerp zo wie zo een aanvulling op de bestaande verzameling moet zijn. En in deze reden ligt meteen het excuus besloten tot een volgende aanschaf: een collectie kan in diepste wezen niet compleet zijn.

reden van verwerven	meerdere antwoorden mogelijk
aanvulling	44%
begerenswaard	32%
aardig erbij	19%
mooi	46%
anders	13%

Dagelijkse omgang met de verzameling

- Stelt u al het verzamelde zichtbaar op?
- Waar stelt u (een deel van) het verzamelde zichtbaar op?
- Bevinden de keramische objecten zich achter glas (bijvoorbeeld in een vitrine) of vrij in de ruimte?
- Wie maakt de verzameling schoon?
- Gebruikt u objecten uit uw collectie in het dagelijks leven?
- Hoeveel tijd neemt uw manier van verzamelen gemiddeld in beslag?
- Is de hoeveelheid tijd die u spendeert aan het verzamelen in de loop der jaren veranderd?

Bijna de helft van de verzamelaars stellen alles, dan wel bijna alles zichtbaar op. De andere helft laat – al dan niet per toerbeurt – een deel zien. Slechts 1% van de respondenten, zeven mensen, heeft de collectie niet opgesteld.

opstellen verzameling I	%
ja	51%
nee	1%
deels	48%
totaal	100%

Wanneer het verzamelde zichtbaar wordt neergezet is de zitkamer veruit de meest favoriete plek. Bijna driekwart van de mensen laat hier hun collectie, of een (overgroot) deel ervan, zien. Maar alle kamers in het huis blijken potentiële tentoonstellingsruimten te zijn. Zo is de studeerkamer een goede tweede, gevolgd door de eetkamer. Hoe groter de collectie of hoe kleiner de beschikbare totale ruimte, des te meer verschillende kamers worden benut: tot de gang, wc, overloop, hal en keuken toe.

opstellen verzameling II	meerdere antwoorden mogelijk
zitkamer	71%
eetkamer	34%
studeerkamer	46%
keuken	15%
slaapkamer	26%
elders/overal	43%

Terwijl een vijfde van de respondenten hun hele collectie achter glas opstelt, stelt bijna de helft hun keramiek vrij in de ruimte op. De overige verzamelaars laten hun verzameling zowel vrijstaand als in een vitrine zien, al naar gelang de emotionele of geldelijke waarde.

opstellen verzameling III	%
achter glas	18%
vrij	39%
beide	42%
kluis/safe	1%
totaal	100%

Als het verzamelde moet worden schoongemaakt, doet het merendeel van de respondenten dat het liefst zelf. Een kleine een derde – vooral mannen – laat zich daarbij helpen door de partner. Slechts een tiende staat toe, dat een huishoudelijke hulp de objecten hanteert. Maar dan wel liefst in samenwerking met de verzamelaar!

onderhoud verzameling	meerdere antwoorden mogelijk
uzelf	71%
partner	34%
huishoudelijke hulp	46%
anders	15%

Uit de gegeven antwoorden blijkt dat de helft van de mensen de objecten uit hun verzameling absoluut niet wenst te gebruiken in het dagelijkse leven: het zijn en het blijven sierstukken. Slechts een kwart van de respondenten ziet het gecollectieerde ook als gebruiksvoorwerp. De overigen twijfelen: zo nu en dan worden stukken gebruikt, voornamelijk serviesonderdelen en vazen.

dagelijks gebruik verzameling	%
ja	24%
nee	50%
soms	27%
totaal	100%

Een kwart van de verzamelaars geeft aan gemiddeld enkele uren per week met collectioneren bezig te zijn. Voor een tiende is dit zelfs enkele uren per dag. De overigen geven aan dat gemiddeld een dag per maand met de verzameling wordt doorgebracht. Vanzelfsprekend kan dit per jaar zeer wisselend zijn, afhankelijk van de beschikbare tijd én het beschikbare geld.

tijdsbesteding verzameling I	%
uren per dag	12%
uren per week	24%
dag per week	6%
dag per maand	17%
2-3 dagen per maand	12%
dag per jaar	2%
2-3 dagen per jaar	9%
wisselend	19%
totaal	100%

De hoeveelheid tijd die men spendeert aan het verzamelen is voor 60% van de respondenten in de loop van de jaren aan verandering onderhevig. De overigen blijken steeds op eenzelfde manier met het verwerven, bestuderen, documenteren en/of inventariseren van objecten bezig te zijn.

tijdsbesteding verzameling II	%
ja	61%
nee	39%
totaal	100%

Mogelijke inventarisatie en documentatie van de verzameling

- Kent u de omvang van uw verzameling
- Zou u kunnen aangeven hoeveel objecten uw verzameling (bij benadering) omvat
- Hebt u een ordening/inventarisatie van uw collectie
- Op wat voor manier is uw collectie geordend/geinventariseerd
- Verzamelt u ook literatuur en/of documentatiemateriaal over keramiek
- Zou u kunnen/willen aangeven hoeveel u gemiddeld aan keramiek uitgeeft
- Hebt u contact met andere keramiekverzamelaars in binnen- of buitenland
- Op wat voor manier heeft u contact
- Bezoekt u wel eens een (keramiek)museum, galerie, kunsthall, verkooptentoonstelling, of andere instelling
- Hoe vaak per jaar bezoekt u een museum of tentoonstelling
- Op welk dagblad/dagbladen bent u geabonneerd en/of leest u regelmatig
- Op welk tijdschrift/tijdschriften bent u geabonneerd en/of leest u regelmatig
- Bent u (bestuurs)lid (geweest) van een culturele instelling/instellingen in binnen- en/of buitenland
- Zou u kunnen aangeven, waarom u verzamelt

Verreweg de meeste mensen weten hoeveel objecten hun collectie omvat. Maar exacte aantallen lijken niet graag te worden genoteerd. Slechts enkelen durven bij benadering een getal op te schrijven. De overigen zeggen zelf niet op de hoogte te zijn van de omvang van hun verzameling.

grootte van verzameling bekend	%
ja	92%
nee	8%
totaal	100%

Ruim twee derde van de respondenten heeft het verzamelde op de een of andere manier geïnventariseerd. Enkele mensen geven aan, liever niet te willen weten hoeveel voorwerpen ze in huis hebben. Een tiende heeft nog niet alles geordend, maar is het wél van plan.

verzamelinginventarisatie	%
ja	63%
nee	22%
nog niet	14%
liever niet	1%
totaal	100%

Er worden verschillende manieren gehanteerd van inventariseren: het fotograferen of tekenen van een voorwerp voorzien van een beschrijving, aankoopprijs, aankoopdatum, eventueel verzekeringsbedrag en documentatie. De meest populaire methode is het fotoarchief. Een vijfde van de verzamelaars heeft op deze wijze een overzicht van de collectie. Bijna evenveel mensen noteren elk verworven object in een schriftje. Een derde hanteert een systeem met kaartenbakken of een database, al dan niet aangevuld met foto's van het verzamelde. Verzekeringsrapporten of verslagen van de taxateur worden door een kwart van de respondenten als inventarisatielijst gebruikt.

inventarisatiemethode	%
schrift	18%
foto archief	22%
kaartenbak	6%
kaartenbak & foto	5%
database	10%
database & foto	8%
anders	25%
onbekend	5%
totaal	100%

Bijna alle mensen geven aan behalve keramiek ook literatuur en/of documentatiemateriaal over het onderwerp te verzamelen.

literatuur en documentatie	%
ja	90%
nee	8%
nog niet	2%
totaal	100%

Op de vraag hoeveel geld men gemiddeld uitgeeft of bereid is uit te geven aan de keramiekverzameling, kan, durft of wil men vaak niet opgeven. Van de 374 inzenders antwoorden slechts 132 mensen op de vraag hoeveel geld men gemiddeld per object uitgeeft. Iets meer, 173, vermelden hoeveel per jaar aan keramiekaankopen wordt besteed.

gemiddelde aankoopprijs per object	%
tot € 100	30%
€ 100 - € 500	39%
€ 500 - € 1000	18%
€ 1000 - € 2500	10%
€ 2500 - € 5000	2%
€ 5000 - € 10000	0%
> € 10000	1%
totaal	100%

gemiddelde aankoopsom per jaar	%
tot € 100	3%
€ 100 - € 500	18%
€ 500 - € 1000	20%
€ 1000 - € 2500	26%
€ 2500 - € 5000	15%
€ 5000 - € 10000	10%
> € 10000	8%
totaal	100%

Van de verzamelaars blijkt meer dan de helft contact te hebben met gelijkgestemden in binnen- of buitenland. Vaak betreft dit een persoonlijk contact met medeverzamelaars, al dan niet ondersteund door een verenigingslidmaatschap. Ruim twee vijfde zegt op geen enkele manier contact te hebben met andere verzamelaars.

contact met andere verzamelaars I	%
ja	59%
nee	41%
totaal	100%

contact met andere verzamelaars II	%
lidmaatschap	3%
persoonlijk	18%
vriendendag	20%
beursbezoek	26%
kunstbezoek	15%
anders / internet	10%
onbekend	8%
totaal	100%

Zo goed als alle verzamelaars zijn geregelde bezoekers van al dan niet in keramiek gespecialiseerde musea, of van antiquairs, galleries, veilingen en beurzen.

museumbezoek	ja	nee	ja, met specificatie	totaal
museum	91%	0%	9%	100%
gespecialiseerd keramiekmuseum	72%	1%	27%	100%
galerie	96%	0%	3%	100%
kunsthall	97%	2%	2%	100%
verkooptentoonstelling	99%	0%	1%	100%
anders	95%	0%	5%	100%

Musea en speciale tentoonstellingen worden door de helft van de respondenten minstens 1 tot 10 keer per jaar bezocht. Iets minder dan de helft maakt dit uitstapje minstens 10 tot 25 keer per jaar. Van de verzamelaars geeft een tiende aan 25 tot 50 keer of zelfs nóg vaker per jaar een bezoek te brengen aan een of meerdere van bovengenoemde instellingen.

museumbezoek per jaar	%
1 tot 10	47%
10 tot 25	36%
25 tot 50	12%
50 tot 75	3%
75 tot 100	1%
totaal	100%

Iets minder dan de helft van de verzamelaars blijkt een geregelde lezer dan wel abonnee te zijn van NRC Handelsblad. De Volkskrant blijkt met een goede tweede, op de voet gevolgd door De Telegraaf. Regionale dagbladen worden door bijna de helft van de respondenten gelezen, meestal in combinatie met een van de drie genoemde landelijke journaals.

leesgedrag: kranten	meerdere antwoorden mogelijk
De Telegraaf	14%
Volkskrant	19%
NRC Handelsblad	46%
Nieuws van de Dag	0%
Algemeen Dagblad	5%
Het Parool	5%
Trouw	9%
Het Financieele Dagblad	5%
provincie/regio	40%
buitenland	3%
anders/internet	2%

Van de tijdschriften die al of niet als abonnee regelmatig worden gelezen, heeft iets meer dan de helft direct betrekking op keramiek en glas. Een even groot aantal is gewijd aan kunst en cultuur in het algemeen. Ruim een kwart van de respondenten geeft aan regelmatig museumpublicaties te lezen. In veilingcatalogi of verzamelkranten is een tiende van de verzamelaars geïnteresseerd. De meeste mensen geven aan verschillende tijdschriften en periodieken naast elkaar te lezen.

leesgedrag: tijdschriften	meerdere antwoorden mogelijk
keramiek/glas Nederland	47%
kunst/kunstgeschiedenis Nederland	45%
museum	27%
historisch	8%
opinie	16%
lifestyle-publicaties	12%
catalogi	10%
natuur	6%
muziek	1%
filosofie/psychologie	1%
catalogi	10%
natuur	6%
muziek	1%
kunstgeschiedenis buitenland	6%
keramiek/glas buitenland	6%

Van de respondenten geeft ruim een derde aan, (bestuurs)lid te zijn (geweest) van een of meerdere culturele instellingen in binnen- en/of buitenland. Meer dan de helft geeft echter aan geen enkel lidmaatschap te bezitten.

lidmaatschappen culturele instelling I	%
ja	34%
nee	57%
niet ingevuld	9%
totaal	100%

lidmaatschappen culturele instelling II	%
museum	25%
keramiek	14%
glas/kristal	4%
vereniging Rembrandt	3%
geschiedenis/archeologie	9%
natuur/muziek	2%
kunstenaarsvereniging	6%
verzamelaarsvereniging	2%
anders	5%
niet gespecificeerd	29%
totaal	100%

Wanneer wederom gevraagd wordt naar het waarom van het verzamelen, geven bijna allen eigen genot op als grootste drijfveer. Tegelijkertijd antwoordt driekwart dat ook onderzoek en kennisverruiming redenen om te collectioneren zijn. Bijna twee derde van de mensen geeft aan tevens het behoud van het cultureel erfgoed voor ogen te hebben. Eeuwige roem en prestige ondersteunen de verzameldrift van telkens een tiende van de respondenten, terwijl financiële motieven eveneens een rol blijken te spelen.

drijfveren bij het verzamelen II	ja	nee	weet niet	totaal
eigen genot	97%	2%	1%	100%
behoud cultureel erfgoed	62%	28%	9%	100%
onderzoek/kennisverruiming	73%	24%	3%	100%
eeuwige roem	7%	90%	3%	100%
prestige	8%	87%	5%	100%
financiële motieven	16%	77%	7%	100%

Enkele achtergrondvragen

- Wat is de hoogste opleiding die u hebt gevolgd
- Wat is/was uw beroep
- Oefent uw partner invloed uit op uw verzamelen
- Op welke manier beïnvloedt uw partner het verzamelen
- Heeft uw partner een eigen verzameling

Van de respondenten blijkt iets meer dan twee vijfde wetenschappelijk onderwijs te hebben genoten, bijna een derde deel heeft hoger beroepsonderwijs gevolgd.

opleidingsniveau	onderzoek	landelijk*
	%	%
lo	0%	7%
lbo	3%	7%
avo	7%	14%
vwo	6%	5%
mbo	12%	39%
hbo	29%	19%
wo	43%	9%
anders	1%	
totaal	100%	100%

(* CBS enquête Beroepsbevolking 1998)

Kijkend naar de verdeling over de beroepsgroepen valt op, dat bijna de helft van de respondenten werkzaam is/was in de vrije sector. Tegelijkertijd is/was een even groot percentage in loondienst. Slechts 5% geeft aan nu zonder beroep te zijn.

beroepsverdeling	%
ambtenaar	10%
jurist	3%
medicus	9%
docent	16%
kunst/museum	8%
beeldende kunst	7%
land/water	3%
financiële sector	3%
midden en klein bedrijf	7%
directeur/groootaandeelhouder	8%
huisvrouw	2%
zonder beroep	5%
manager	9%
chemie/techniek	3%
administratief beroep	5%
totaal	100%

Ruim twee derde van de partners blijkt op de een of andere manier invloed uit te oefenen op de verzamelactiviteiten van de respondent. In de helft van de gevallen wordt dit als stimulerend ervaren, een vijfde zegt deze belangstelling echter als controle te ervaren. Een vijfde van de verzamelaars met partner zegt samen bezig te zijn met het verzamelen.

invloed partner op verzamelgedrag I	%
ja	68%
nee	32%
totaal	100%

invloed partner op verzamelgedrag II	%
stimuleren	53%
controleren	20%
sturen	2%
remmen	5%
verzamelen samen	20%
totaal	100%

Bij de manier waarop wordt verzameld blijkt dat vrouwen iets vaker “per toeval” een keramiekaankoop te doen. Mannen geven aan dat zij het liefst selectief op jacht gaan naar een nieuw object, gewapend met kennis en inzicht.

verzamelmethode I	mannen	vrouwen
verlanglijst	31%	25%
toeval	69%	75%
totaal	100%	100%

verzamelmethode II meerdere antwoorden mogelijk	mannen	vrouwen
van alles, naar eigen smaak en oordeel	31%	42%
objecten van één kunstenaar	3%	5%
objecten van één werkplaats	7%	15%
objecten van één periode	9%	4%
objecten van één stroming	4%	3%
objecten van één streek	2%	1%
objecten van één land	5%	5%
anders	3%	2%
selectief, met kennis en inzicht	61%	50%

De reden(en) waarom een nieuw voorwerp aan de verzameling moet worden toegevoegd zijn voor mannen en vrouwen weinig verschillend. Ook aan het verzamelen zelf lijken bij zowel mannen als vrouwen dezelfde motieven ten grondslag te liggen.

reden van verwerven meerdere antwoorden mogelijk	mannen	vrouwen
aanvullend	45%	43%
begerenswaardig	36%	31%
aardig erbij	21%	15%
mooi	43%	55%
anders	14%	12%

drijfveren bij het verzamelen II		mannen	
meerdere antwoorden mogelijk	ja	nee	weet niet
eigen genot	93%	3%	4%
behoud cultureel erfgoed	53%	23%	8%
onderzoek/kennisverruiming	63%	20%	2%
eeuwige roem	5%	62%	2%
prestige	5%	62%	4%
financiële motieven	12%	53%	5%

drijfveren bij het verzamelen II		vrouwen	
meerdere antwoorden mogelijk	ja	nee	weet niet
eigen genot	96%	2%	2%
behoud cultureel erfgoed	46%	2%	5%
onderzoek/kennisverruiming	55%	21%	4%
eeuwige roem	3%	18%	1%
prestige	4%	54%	2%
financiële motieven	6%	51%	3%

Een van de vragen die we ons aan het begin van het onderzoek stelden was of er parallellen te trekken zouden zijn tussen een beroepsgroep en een verzamelgebied. Jammer genoeg zijn het aantal personen per beroepsgroep niet van zodanige omvang dat een verdere uitsplitsing per verzamelgebied een reële, dus zinvolle afspiegeling is van de verdeling. In wezen kunnen we er te weinig over zeggen. Daarbij hebben veel respondenten meerdere verzamelgebieden opgegeven, wat een vertekend beeld oplevert. Om enigszins een beeld te kunnen schetsen wie wat verzamelt, zijn de gegevens in volgende tabellen vastgelegd.

beroepsgroepen	aantal	%
ambtenaar	37	10%
jurist	12	3%
medicus	33	9%
docent	56	16%
kunst / museum	30	8%
beeldende kunst	25	7%
land & water	11	3%
financieel	10	3%
midden en kleinbedrijf	26	7%
directeur - grootaandeelhouder	30	8%
huisvrouw	6	2%
zonder beroep	18	5%
manager	34	9%
chemie / techniek	12	3%
administratief	19	5%
journalistiek	1	0%
totaal	360	100%

verzamelgebied tegels	aantal	% van beroepsgroep
ambtenaar	5	14%
jurist	3	25%
medicus	4	12%
docent	6	11%
kunst/museum	2	7%
beeldende kunst	3	12%
land & water	3	27%
financieel	1	10%
midden en kleinbedrijf	4	15%
directeur/grootaandeelhouder	8	27%
huisvrouw	0	0%
zonder beroep	4	22%
manager	5	15%
chemie/techniek	5	42%
administratief	3	16%
journalistiek	0	0%
totaal	56	16%

verzamelgebied Azië	aantal	% van beroepsgroep
ambtenaar	5	14%
jurist	1	8%
medicus	5	15%
docent	9	16%
kunst/museum	8	27%
beeldende kunst	1	4%
land & water	4	36%
financieel	2	20%
midden en kleinbedrijf	6	23%
directeur/groootaandeelhouder	6	20%
huisvrouw	3	50%
zonder beroep	1	6%
manager	1	3%
chemie/techniek	2	17%
administratief	1	5%
journalistiek	1	100%
totaal	56	16%

verzamelgebied Europa	aantal	% van beroepsgroep
ambtenaar	1	3%
jurist	1	8%
medicus	0	0%
docent	4	7%
kunst/museum	3	10%
beeldende kunst	5	20%
land & water	0	0%
financieel	0	0%
midden en kleinbedrijf	1	4%
directeur/groootaandeelhouder	3	10%
huisvrouw	1	17%
zonder beroep	0	0%
manager	6	18%
chemie/techniek	1	8%
administratief	1	5%
journalistiek	0	0%
totaal	27	8%

verzamelgebied Nederland	aantal	% van beroepsgroep
ambtenaar	4	11%
jurist	0	0%
medicus	4	12%
docent	2	4%
kunst/museum	3	10%
beeldende kunst	1	4%
land & water	1	9%
financieel	1	10%
midden en kleinbedrijf	3	12%
directeur/groootaandeelhouder	3	10%
huisvrouw	1	17%
zonder beroep	1	6%
manager	11	32%
chemie/techniek	1	8%
administratief	3	16%
journalistiek	0	0%
totaal	39	11%

verzamelgebied art nouveau - art deco	aantal	% van beroepsgroep
ambtenaar	4	11%
jurist	3	25%
medicus	3	9%
docent	5	9%
kunst/museum	4	13%
beeldende kunst	2	8%
land & water	0	0%
financieel	1	10%
midden en kleinbedrijf	3	12%
directeur/groootaandeelhouder	3	10%
huisvrouw	0	0%
zonder beroep	4	22%
manager	2	6%
chemie/techniek	1	8%
administratief	5	26%
journalistiek	0	0%
totaal	40	11%

verzamelgebied modern/hedendaags	aantal	% van beroepsgroep
ambtenaar	11	30%
jurist	1	8%
medicus	8	24%
docent	16	29%
kunst/museum	6	20%
beeldende kunst	8	32%
land & water	1	9%
financieel	2	20%
midden en kleinbedrijf	2	8%
directeur/groootaandeelhouder	3	10%
huisvrouw	0	0%
zonder beroep	4	22%
manager	6	18%
chemie/techniek	2	17%
administratief	3	16%
journalistiek	0	0%
totaal	73	20%

© 2007 Keramiekmuseum Princessehof, Leeuwarden, Désirée Koninkx, Karin Gaillard
Niets uit deze publicatie mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbenden.